

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	12 frt. o. 6.
Félévre	6 " " "
Évnyegyedre	3 " " "
Egy hóra	1 " " "

Szerkesztői szállás:

belső széküzetű 131. szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:
öt hasábolj garmond sorért 1-ször 7 kr.
2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:
Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wellzeile 22.)
Haasenstein és Voglernál (Neuer-Markt 11 szám.)
Pesten: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyilttéri cikkek
sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Előfizetési felhívás

a

„K. KÖZLÖNY” october — decz. folyamára.

Tisztelettel kérjük azon t. cz. előfizetőinket, kiknek előfizetésük mult hó végével lejárt, megrendeléseiket mihamarabb megtenni, hogy teljesszámú példányokkal szolgálhassunk

Előfizetési ár: 3 frt o. 6.

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos széküzetéről gondoskodva van.

Az előfizetési összegek beküldésénél **postai utalványt** kérünk használni, mely **jutányosabb** és kevesebb fáradsággal jár a pecsét alatti küldésnél; így például: 3 frtért 18 krt kell fizetni a feladásnál és 3 krt itt az átvevésnél, holott a **postai utalványra 1 darab 10 kros bélyeg ráragasztásával minden ki van fizetve.**

Stein János,

a „K. Közlöny” kiadója.

Pest, october 18. 1869.

(B.) A mai ülés rövid, de tartalomdús volt — rövid volt, mert csak 12 óráig tartott — tartalomdús volt, mert a pénzügyminiszter benyújtotta az 1868-ki zárszámadásokat, az 1870-dik évi remélhető bevételek, s az államvagyont jelenlegi állásáról szóló kimutatásokat.

Nemcsak azért volt nevezetes ezen ülés, mert e napon fogott a ház legnevezetesebb joga és kötelessége gyakorlásához, hanem azért is, mert kimerítő számadások most először terjesztettek a magyar parlament elébe. A beadott számadások a nemzet anyagi erejének örvendetes emelkedéséről, az államvagyont lelkiismeretesebb kezeléséről és emelkedéséről tesznek tanubizonyságot. A pénzügyminiszter előterjesztése alapján remélenni lehet, hogy kellő takarékoság mellett, az állam kiadásait deficit nélkül is fedezhetjük.

Pár napig az osztályok fognak tanácskozni az elébök adott törvényjavaslatok felett. A pénzügyi bizottmány a pénzügyminiszter által ma benyújtott 1868-iki zárszámadásokkal, az 1870-diki költségvetés fedezeti részével s az államvagyont jelenlegi állásáról a ház asztalára letett miniszteriális előterjesztéssel s az ezzel kapcsolatban beadott miniszteriális törvényjavaslatokkal foglalkozand.

Az osztályok munkálkodását Irányi Dánielnek a testibüntetés eltörléséről és a vallásszabadságról a ház asztalára letett törvényjavaslati fogják igénybe venni.

Mindkettőnek elintézése óhajtható; de egyik a büntető codex- és eljárásról van szoros kapcsolatban, s mindamelllett, hogy az igazságügyminiszter Irányi törvényjavaslatán tetemesen javított, ez alig lesz most véglegesen elintézendő; a másik tárgyban, t. i. a vallásszabadság tárgyában beadott törvényjavaslat mind alakjára, mind tartalmára nézve annyira hiányos, hogy a tanácskozás alapjául aligha szolgálhat, különösen azért nem, mert egyes nagy horderejű eszméket pendít meg, a nélkül, hogy azok kivételi módozatát formálná.

A „Gazeta”-féle álomkorszak legújabb nyilvánulása.

„Nincs az alkotmányos monarchiának, illetőleg a parlamentaris kormányzatnak veszélyesebb ellensége azon sekély liberalizmussal, mely a politikát oly képzelteti egyenlőségre véli erőszakolhatni, melyet a természet a fizikai, mint erkölcsi világban, minden nyomon meghazudtolt; azon elvont liberalizmussal, mely államokat és társadalmakat egyenlőségi elméletére törekszik és pedig rögtön átídomítani; és midőn mindenfelé kudarcot vallott, s a szabadságot megbuktatja és a despotismust idézi elő: akkor mindenkit és mindent gyanúsít és reactioval vádol; csak az nem jut eszébe, hogy kísérlete azért bukott meg, mert a természet örök törvényeivel ellenkezett.”

* Kákai Aranyos krónikája III. és IV. füz.

A történelem minden korszaka említi olyan egyéneket és osztályokat, melyek az idők tanulságaiból okulást meríteni elmulaszták, s rögeszmékhez még akkor is ragaszkodtak, midőn rajtuk kívül az egész világ belátta azok képtelenségét. Vannak olyanok is, kik következetességgel tartják az elvakult makacsságot, s politikai erényt keresnek a kárhuzatos önámításban. Ki tudná megmondani, hányszor akaszták meg a jámbor doctrinairak az emberiség közmívelődési haladását, elméleti ragyogó képletekkel vonván el a nép szemét a valódi, a megközelíthető céltől? De ha ezek miatt századok enyésztek is el gyümölcstelenül a népek életéből, elvitázhatatlan, elismert igazság az, hogy mindig és mindenütt azok valának a szabadság megdöntői, s így a zsarnokság, többnyire öntudatlanul — hü és hathatós szövetségesei, kik képzeleti egyenlőséget irtak zászlójukra. Az elméletek végtelen tévkörébe csábíták követőiket, s midőn itt gyakorlati eredményeket elérni sehogys sem bírtak, saját rövidlátásuk beismérése helyett, mások gyanúsításával, vádolásával takargatták tehetlenségüket. E jámbor ideologok veték el a népet elzibbasztó, parányokra felbontó bizalmatlanság magvait; s azután mégis ők csodálkoztak leginkább azon, ha a despotismus érdekeihez lánczolt phalanx koronként reáhgott a népek nyakára s így ez ábrándozókra is.

A közmondás szerint a nagy német nemzet egyik töredéke csak a 40-dik évvel lép be az érettség korába. Nem kutatjuk, mi szolgálhatott alapul e föltevésre; tény, hogy minálunk némelyek ép a 40-es években szakadtak ki az értelem köréből, s azóta nagy eszmék ködében bolyonganak. Látásukat elvette egy szép elmélet csillága; hallani sem akarnak, sőt mindenkép azon vannak, hogy minél többeket becsábítsanak a büvkörbe, melyből számukra nincs szabadulás, s melyben fölébredni, úgy látszik, nagyon nehéz, ha nem lehetetlen.

Bizony szomorú állapot ez, mert a circulus-vitosusba kerültek saját honfitársaink, és pedig azok, kik a „Gaz.” zászló alatt vezérkednek. Egy ideig elhallgattak volt s csak maguk forogtak körben. Talán a „Tel.” gyakorlati politikáról adott tanításai hatottak volt meg őket! Vagy arra vártak, hogy e józan okoskodás hangjai enyészessenek el; hisz ily magyarázat mellett úgy sem lehetett volna kézzel-fogható valóságként mutogatni a rajongás ködfátyolképeit. De most, miután az államférfiúi szótartól sokan megfélemedtek lesz, a „Gaz.” jónak látja reákezdeni az önámítás bölcsődalára.

Velocipede gyorsaságával lett Erdély Magyarországgal való egyesítése végrehajtva; a románok még nevést sem rótták fel; meglett semmisítve a haza (talán a Tráján-é?) autonómiaja, s vele a nemzet politikai egyenjogúsága, bár azt a fejedelem 1863. october 26-án szentesítette volt; nemsokára el fogják hantolni Magyarországon a románok nyelvét és nemzeti létét sat.

Minket legkevésbé sem lep meg ez a szertelen gyanúsítás és vádaskodás. Mióta a kényuralom nyílt s majd álcázó rendszerét véget érték, ez oldalról nem tettek egyebet, minthogy hamis ráfogásokkal igyekeztek gyűlöltre ingerelni ellenünk a derék román népet. Elismerjük, hogy czélt maig sem értek; vajmi könnyen megérthetjük tehát, a magyar nemzet elleni dühöngés okát; ezért mondja a gazetái mérséklet egyik apostola: egyetlen magyar párttól sem lehet remélni a román nemzet politikai jogainak elismerését, ha mindjárt a balti-, az adriai-, avagy a fekete-tengerig is mennél velök.

Imigy valamennyi magyar párt el van ítélve a „Gaz.” tribunálja előtt; mert köztüvöségükben nem akarják elismerni a politikai román nép nemzeti jogait, s a helyett, hogy azokat szélesbítenék, megnyirják azt is, mit az idő adott, s saját és őseik küzdelme szerzett meg számukra.

Itt természetesen az a kérdés: mit értenek a „Gaz.” vezérei a nemzet politikai jogai alatt. Ez már régóta nem titok. Ők csak annyit óhajtanak, hogy a magyar politikai nemzet saját parlamentje által és felelős kormányra útján bontsa szét azon alapokat, melyeken Magyarország egy ezredévet élt át az európai népcsalásban; mindezt csak azért, mert másfél ezer év előtt itt rómaiak is jár-

tak. Ezek a gazetái bölcsék az erdélyi részeket Horvátországhoz hasonló társországnak tartják — az unio után is; ezért kellene „autonomia” czim alatt: erdélyi országgyűlés, külön kormány sat. addig is, míg a Tiszaig terjedő részeket meg lehetne szavaztatni a bekebelezés és a politikai román nép érdekében. Ily apróságok képezik a „Gaz.”-féle párt csekély postulatumait; és azok a kegyetlen magyar pártok nem sietnek versenyezni az ő megelégedést jelző mosolyáért! Bámulatos, hogy azokat a nagytratózó eszméket a magyar journalistica csak a „Gazeta”-ban vitéző uraknak tulajdonítja, s azt állítja, hogy a nép maga nem gondol a nagy birodalomra, melyről amaz urak álmodozni meg nem szünnék; de még csodálatosabb az, hogy az érintett csekély igényeket a magyar parlament eddig kielégíteni elmulasztá! Meglehet, azt hitte, hogy nem osztván ez országban senkinek előjogot, ép ezáltal veti meg a valódi jogegyenlőség szilárd alapját; lehet, hogy az ezredéves állam életét azonosítja területi épségének fenntartásával; lehet, hogy az önkény építmenyét, alkotmányos intézményekül elfogadni vonakodik s a politikai nemzet és ország közös jogait nem sietett egyes nemzetiségre kiváltság gyanánt átruházni: mindez lehetséges, de nem adhat okot arra, hogy a „Gaz.” álomlátói a magyar nemzetet, mint nemzet és haza, nemzeti nyelv és jogok megsemmisítőjét állítsa a románok elébe s azzal fenyegetse, hogy dacára minden ázsiai heveségének sem lesz képes magát egy évtizedig fenntartani.

Különben a „Gaz.” arra oktatja hivat, követelje vissza a nemzeti jogokat a megyei gyűlésekben, iskola- és községtanácsokban, napi sajtóban. Majd, ha e protestatiókat — vagy miféleké is lesznek azok — átolvastuk lesz, meglátjuk: fölébredtek-e a „Gaz.” hangadó vezérei álmodozásaikból? Még ma szép csendesen alusznak: a levegőben képzelik magukat és nem Magyarországot földén. Más-ként aligha megtagadnák az ország törvényes egységét, — nem hivatkoznának az alkotmányosság szebeni férczelményeire, — nem dadognának a nemzeti nyelv és élet elhantolásáról. Majd ha ez ártalmas láz lecsillapul, látni fogják a „Gaz.” nagyszájú vitézei is, hogy a román nemzet anyagi és szellemi fejlődését meggyér sem gátolja, mint néhány rajongó ábrándos hitegetése, kiket azonban szerencsére többé az egyszerű román nép sem tart job b jövőre vezérlő politikuskoknak.

+ A „Magy. Polg.” furcsájának gyengéjére találok tapintani, ezért hadonáz oly szertelenül, elvakult módjára. A jámbor azt hiszi, sőt, mint tudós (!) patholog, fennem hirdeti is, hogy az **ön-hittség hályogát**, ha az szürke és nem fekete — az egész világon gyógyítják. Jámbor önámítás az egész: ha az ideghártya, vagy a látideg érzéketlenségéből származó fekete hályog lenne szemem, még remélhetne, mert a farkas sötéte (amaurosis) néha magától megszűnik, míg az olyan szürke hályogot, mely nem a jegűcs lenese meghomályosodásából ered, hanem az ön-hittségből keletkezett — enyhíteni sem lehet, annálkevésbé gyógyítani. A ki ezt a hályogot szemére kapta, annak a világos látást ezernyi tudós doctor sem adhatja vissza. Sajnáljuk a szegény furcsálkodót, szép reménye meghiusul. Az ön-hittség szürke hályoga ellen, ismétljük, „nincs orvos-ság:” a kit, saját hibájából ezzel vernek meg az istenek, azt a világtalanok sorából semmi földi hatalom sem menti ki. Ez az oka, jámbor furcsálkodó! hogy ön magyar ellenzéki lapban firkálva jobboldali embert vélt ledorongolni akkor, midőn egy épen nem magyar agitatio sipojának használtatta fel magát — lehet öntudatlanul; ez az oka, hogy „bozot itélet felett véleményt” vélt mondani akkor, midőn az ellen legidomtalansággal izgatott és pedig egy általa nem is sejtett idegen propaganda érdekében; innen van, hogy az elvakult furcsálkodó a szabadsajtó kateját emlegetve, egy talán hibásan használt szót emleget, míg az ő „nagybetűs” cikkekben mindig hemzseg az eredeti, képtelenség és érthetlenség. Például a „Magy. Polg.” 125 dik legújabb számának főczikében is: „A kolozsmonostori intézet a rationális mezőgazdaság iskolájának igérkezik (!)” „Élén derék férfiak állanak, s az intézet Erdély anyagi viszonyaival számot vetve, a legolcsóbb áron látja el növendékeit.” Mivel? ha

szabad kérdeni, t. furcsálkodó ur! Ilyeneket önnék minden cikkében találni feles számmal; de ki lenne oly kegyetlen, effélékkel untatni az olvasó közönséget. Hanem ezután inkább szemmel tartjuk a theoriák szürke ködében, s zürke hályogosan bolyongó furcsálkodót.

+ A tófalvi ügyben a „Gaz.” a „Magyar Polgár”-t használja forrásul. Dr. Ratin ur pedig, ki nek jövótábol nyerte a „Magy. Polg.” furcsája is okmányait és csalhatlan hitelt értesítései — most a „Federatione”-ban értekezik a hálás újról. Gratulálunk a „Magy. Polgár”-nak s különösen az ő furcsájának e gyönyörű hármas szövetséghez, melyben ő járta, magyar ellenzéki lapban, a parázsban kaparászta macskaköröm szerepét. Oh te csodálatos politikai érzék! és még csodálatosabb bölcs be és előrelátás!!

Lónyay Menyhért pénzügyminiszter beszéde

a képviselőház okt. 18-iki ülésében.

A t. ház türelmét a mult ülészek végperceiben hozzáim intézett interpellatiók folytán igénybe vettem hazánk pénzügyeire vonatkozó nyilatkozat végett; engedje meg, hogy a jelen ülészek kezdetén ismét a pénzügyekre vonatkozó előterjesztések meghallgatására hívhasam fel becses figyelmét; mit annyival inkább vagyok bátor kikérni, miután jelen előterjesztésben kerülni kívánok a szónoklati modort; száraz számok lesznek indokaim, melyeknek, úgy hiszem, megvan saját nyomatékuk, miután valóságos, eltagadhatlan tényeknek eredményei.

Jelen előterjesztésem három részre oszlik, vagyis inkább három külön tárgyról kívánok előterjesztést tenni.

Az elsőben előterjesztetem a mult 1868. évről a zárszámadást;

a második előterjesztésem vonatkozik az 1870-iki államköltségvetésnek már befejezett részére, különösen a fedezetre;

a harmadik végre általában az államvagyont vonatkozik. (Halljuk!)

Az alkotmányos jogok legfontosabbika, sőt lehet mondani, minden alkotmányos jog gyakorlásának alapja, legnagyobb biztosítója: az évi államköltségvetés megállapítása, és az ekkép megállapított költségvetés szerint az elmult évekről adott részletes számadásnak a törvényhozás elé terjesztése és bírálata. A valódi alkotmányosság szempontjából tehát nevezetes pillanat az, midőn, a mióta a magyar alkotmány fennáll, elsőben terjesztetik állambáztartásról szóló számadás a törvényhozás elé azon czéllal, hogy a törvényhozás azt vizsgálja és bírálat alá vegye. (Tetszés.) Ez egy újabb elvitázhatlan bizonyossága annak, hogy az 1867 ik év szerzett érvényt és adott életet azon alkotmányos jognak, melyet ősi alkotmányunk nem ismert, s legelőször az 1848-iki törvények mondtak ki.

Hajdan a koronás király szabadon rendelkezett az ország jövedelmeinek legnagyobb része felett, az államjavadék, bányák, vám- és sógyedár-ság jövedelmei általa kezeltettek, szedettek és adtak ki minden számadástól nélkül; az országgyűlés szavazta ugyan meg az ugynevezett hadiadót, de hova fordításáról számot nem kérhetett; ősi alkotmányunk tehát nélkülözötte azon sarkalatos biztosítékot, mely nélkül az a polgári szabadság támasza nem lehet.

De nem csak a törvényhozásra, hanem a miniszteriumra nézve is nevezetes pillanat az, midőn számot ad működéséről; mert kell, hogy nemcsak azon pillanat fontosságát érezzük, midőn alkotmányos jogait gyakorolhatjuk, hanem azt is, midőn törvényes kötelességünket lerőjjük. (Helyeslés.)

Az 1868-ki zárszámadás hiteles példányát van szerencsém ezennel a t. háznak bemutatni; a somnázás és mérleg néhány melléklete már ki van nyomtatva, s ki fog a t. ház tagjai közt osztatni; még közel 100 iv van nyomtatás alatt.

A mult évi országgyűlés alatt általam beterjesztett és az országgyűlési irományok 328. sz. a. foglalt kimutatás az 1867-iki állambevételekről és kiadásokról valódi zárszámadásnak nem nevezhető; az 1867 ik évben rendszeren megszavazott költségvetés nem létezett, az államadósági évjáradék és a közös költségek viselésének aránya még nem volt megállapítva; a közigazgatás egyes ágaira fordítandó összeg akkép vétezt fel, mint az még az 1867-ik év január 1-én, tehát a magyar miniszterium megalakulása előtt alkotmányos tárgyalás nélkül megállapított; a bevételek és kiadások az egész 1867-iki év folytán a még akkor közösen

működő legfőbb számszék által könyvezettek, s a múlt évben általam bemutatott kimutatás is csak a pénztári eredményeket tünteti elő, s annak tételei a pénztári eredményre nézve állanak egyen, de végeredményben csak akkor fognak befejezteni, ha a múltból fenmaradt közös követelések és tartozások iránt végmegállapodás fog keletkezni.

A két pénzügyminisztérium közt ezek iránt folynak a tárgyalások, s reményem, hogy nem sokára, még ez ülésszak alatt ez iránt is tehetek jelentést a t. ház előtt. Vajjon a felmerült elvi kérdések miatt ezen jelentésben a két minisztérium közti egyértelmű megállapodást fogok-e jelenteni, — azt most előre megmondani képes nem vagyok; ha közös megállapodás nem keletkeztetik, a beadandó jelentések alapján a két törvényhozásnak leendő feladata a végelintés iránt szükséges teendők felett határozni. Annyit azonban magam részéről eleve is kijelenthetek, hogy az eddigi tárgyalásoknál igyekeztem az ország érdekeit szem előtt nem téveszteni.

Az 1867-ik évi állambizottság pénztári eredményeit előterjesztésem eléggé indokolja, s az 1868-iki zárszámadás, az ezen évre vonatkozó adatok azt kiegészítvén, biztos alapon szolgálhatnak az 1867-ik évi kezelet megírására.

Az államszámadás összeállítására sok munkát igényel ugyan, de minden nehézség nélkül vihető keresztül ott, ahol a számos évi gyakorlat és létező szabályok szerint történik. Nálunk az első rendszeren megszavazott államköltőgvétésről szóló számadás összeállítása nagyobb nehézséggel járt, mert mindenekelőtt meg kellett állapítani magát a rendszert, mely szerint a főkönyvelési osztály, mint ellenőrző hatóság gyakorolja ezen hatóságát s kezdte meg a múlt év elején működését; továbbá részletes utasításokkal kellett ellátni az egyes minisztériumok számvétségét, melyek csak az 1867. év végéig rendszeresítették, hogy az összefüggés azok között szabályoztassék.

De oda is kellett törekednem, hogy az elmúlt év számadásai a rákövetkező évben összeállíthatók és előterjeszthetők legyenek; ámár ugyan az 1867. X. t. cz. azt rendel, hogy a berekesztett számadások terjesztésének elő, s így a törvény határozottan nem rendel, hogy mindig a következő évben terjesztésének elő zárszámadások: mindamellett igyekeztem kellett az elszámolásnál oly rendszert állapítani meg, mely lehetővé tegye a zárszámadásoknak a következő év végéig leendő előterjesztését.

Más rendezett pénzügygyel bíró államok példája mutatja, hogy a zárszámadásoknak ily rövid idő alatti előterjesztése nem kevés nehézséggel járhat, miután, Angliát kivéve, hol csak egy pénzügyi jelentés és mérleg, tehát nem részletes zárszámadás terjesztetik elő, a rákövetkező év első felében, — mindenütt hosszabb idő igényeltetik a részletes zárszámadás beterjesztésére.

A jól rendezett pénzügygyel bíró Poroszországban az eredmény kimutatása a második, a zárszámadás a harmadik évben; — Franciaországban és Belgiumban a sommás kimutatás „Compte general“ a következő év első felében, a zárszámadás „bilan“ a mérleggel: „bilan“ a számadás berekesztésétől számított harmadik évben; — Ausztriában hasonló időben, Szászországban pedig a három évi számadás berekesztésétől számított három év múlva terjesztetik elő s ez ter-

mészetes, miután a lejárt év rovására még bizonyos ideig szükségkép történnek utalványozások és tétetek fizetések.

Hogy az általam ohajtott cél eléérésük, akképen kellett intézkednem, hogy az 1868. évre az utalványozások folyó évi mártius utolsó napján bejelentessék, a fizetések pedig csak április hó végéig történjenek. Eleinte az volt megállapítva, hogy a fizetések az év első feléig, azaz 1869. évi júni. 30-ig folyjanak; azonban meggyőződve arról, hogy ha a fizetések addig tétetek, lehetetlen leendő, a legnagyobb igyekezet mellett is az ellenőrző hatóságként függetlenül működő főkönyvelési osztálynak a számadásokat részletesen megírni, s azok eredményeit és a mérleget oly időben összeállítani, hogy azt még ezen év folytán előterjeszthessem.

Ezen intézkedés által, ha az némely közigazgatási ágazat pillanatnyi hátrányára volt is, a kívánt fontos cél, t. i. a zárszámadások beterjesztésének, eléretett; és örömmel mondhatom, hogy az államfőkönyvelési osztály ritka szorgalommal felelt meg a kezdet nehézségei közt fontos feladatának; s bárki meg fog győződni az előterjesztésből s annak mellékleteiből, hogy az államfőkönyvelési osztály a legszigorúbb ellenőrzést gyakorolta. Az egyes minisztériumoknak számolni kellett az utolsó fillérig azon összegekről, melyek a pénztárak által a naplókban elszámoltattak, s hogy azokról az előjegyzés a főkönyvelési osztály által a legpontosabban keresztülvitett, tanuskodnak a mérlegek, melyek egy egymás között, mint a naplók eredményeivel teljes összhangzásban állanak.

De meg kellett állapítani s keresztülvinni az az alkotmányos fogalmak szerint az elszámolás és ellenőrzés elveit is. Ugy hiszem, a t. ház helyeselni fogja, hogy a zárszámadás mind alakjára, mind berendezésére nézve az 1868-iki költségvetést követi, s így első tekintetre felismerhető, minden egyes kiadás mennyiben egyezik meg vagy tér el a törvény által megállapított költségvetéstől.

Az 1868-iki XXVIII. törvények értelmében az egyes főbb kiadási tételek állapították meg, szorosán véve elegendő lett volna, ha a zárszámadás a törvényben előforduló tételek szerint készült; azonban azon elvből indulván ki, hogy a lehető legrészletesebb számadás adja a legbiztosabb képét a pénzügyi igazgatásnak: eltérőleg az Ausztriában eddig divatozott rendszertől, a zárszámadásban nemcsak tárcák, fejezetek és címek szerent, hanem a benyújtott költségvetési előszámítás rovatai szerint vannak a bevételek és kiadások részletezve; sőt a múlt és folyó évi hátralékok is rovatonként részletezve fordulnak elő, s így bátran mondhatom, hogy jelen számadás minden egyes részleteiben teljes tájékozottságot nyújt a múlt évi államkiadásokról.

De jelen zárszámadás az eddig Ausztriában gyakorlatban volt zárszámadásoktól még annyival is lényegesen eltér, a mennyiben igyekeztem egy oly rendszert állítani fel, mely a valósággal mindenképpen megegyező világos képet adjon az elért eredményről.

Engedje meg a t. ház, hogy néhány szóval igyekeztem magyarázni ezen rendszert, mely ha jövőben is következetesen vitetik keresztül: a törvényhozás és pénzügyi előtt a zárszámadás mindenkor ki fogja mutatni, vajjon gyarapodik-e pénzügyünk, van-e valóságos hiány.

Nem egy állam pénzügyére fejt ki ügyesség-

szertő kirgiz szomszédok, s így nemcsak a karavánok tudósításából, de saját tapasztalataikból meríthettek adatokat.

A hordák éjjeli megtámadásait nagy tömegekkel rendezték, nemcsak vagyont raboltak, de férfiakat, asszonyokat és gyermekeket is hurcoltak el; ilyeszerű támadások nagyon gyakoriak voltak.

Az orenburgi határerősséget képező város nem nyújtott kellő oltalmat, az őrség csekély volt, vagy kijátszott; mert a keleti és déli városrészeket az Ural érinti és választja el a nagy sivatagtól, a terjedelmes város egyéb részei pedig nyíltan állanak. Nyugatra, a várostól egy negyed mérföldnyire, ugyan ismét a Sachmara folyó köríti a rónás fennsíkot, melyen a csinos város terül el, de ez még kevésbé szolgál védfalul. Délen gazdag, zöld rétság közt kanyarog az Ural, s fákkal beültöztetett képez; míg északra a karagalinai pusztá érinti a város határát. Szóval Orenburg minden oldalról megközelíthető, nyíltan és kaczéruál áll ott Európa szélén, mintha a beláthatatlan pusztaság mellett vetett volna horgonyt, hogy körül nézhessen a végtelen rónaságon, avagy magát bámultassa.

Nyáron egy fahid vezet az Uralon át, összekötve a pusztát a várossal, úgy, hogy egyik világrészről kényelmesen sétálhatunk át a másikba; míg télen, midőn a híd lebonthat, a fagy még kényelmesebb átjárót készít, melyre még a Buran egy réteg havat hord, úgy, hogy folyó és határ teljesen elenyészik, s a városhoz közelitést semmi sem gátolja. A közlekedés csak akkor akad fenn, midőn a jég megindul, avagy ősen és tavaszszal, midőn fagygni kezd, avagy olvadás áll be.

Orenburgnál nem látunk mesterséges védfalakat, sánczokat, redouteokat, bástyákat; csak itt-ott látni egyes földhányásokat, kapu és falomókat; van még néhány helyen holmi új fal, de ennek alig lehet rendeltetését kitalálni; ezeken kívül

get a valóságos pénzügyi állapot elleplezésére; gyakran látunk látszólagos nyelgyent az államkiadások és bevételek közt, midőn a valóságos deficit évről évre áthozatik az államvagyton folytonos esökkenése mellett. Én részemről azt tartom: valamint a bel- és külpolitikában, úgy a pénzügyi politikában is legtöbbet ér és legtöbbre vezet a becsületes őszinteség, mert ha a mérlegnél a tisztán odaállított számok azt mutatják, hogy nincsen hiány, de gyarapodás, ez új erőt és bátorságot kölcsönöz a követett utnak folytatására; ha pedig valóságos hiány és értékapadás mutatkozik, jobb azt mindjárt kezdetben felismerni, hogy birjunk elég eréllyel, a bajt csirájában, míg lehet, orvosolni.

Eddig a zárszámadás akkép készült, hogy kimutatta a bevételeket, bár honnan jöttek azok, és a kiadásokat, melyek tényleg előfordultak; az általam behozott zárszámadási rendszer szerint pedig különbség tétetett a jövedelem és bevétel, valamint a költség és kiadás között.

Engedje meg a t. ház, hogy értelmezem ezen szavakat. A magán szintűgy, mint az állambizottságban lehet valakinek egy évben nagy bevétele, de kevés jövedelme; például, ha a földirtokos termés rosz, az árak alacsonyak: ugy birtoka után az évi valóságos jövedelme csekély lesz; de lehet nagy bevétele, ha például mult évi terménykészletét értékesíti, vagy activ követeléseket bajt be; de lesznek sokan, kiknek nincsenek ily készleteik vagy követeléseik, s így kénytelenek az ingatlanok egy részét eladni, vagy kölcsönt felvenni, hogy azon évi kiadásait fedezhesék.

Lehet sulyegyen a bevétel és kiadás közt, de könnyen megtörténhetik, hogy nincs sulyegyen a jövedelem és költség között; viszont mind a magánosnak, mind az államnak lehet nagy kiadása, például, ha hasznos beruházásokat tesz, jószágot szerez, kölcsön ad; valóságos költsége pedig, melyet háztartására ad, fordít, aránylag csekély, mely esetben vagyoni állása bizonyára csak növekedni fog, ha rendes jövedelméből fog a rendes költségeken kívül hasznos célokra kiadásokat tetheti.

Igy értelmezve ezen szavakat, nem mindig mondhatjuk azt, hogy az, kinek bevétele nem csekélyebb mint kiadása, jó gazda; de igenis mondhatjuk, hogy azon állam, melynek jövedelme egyenlő költségével, hiányban nem szenved, ellenben az, melynek költsége évről évre kevesebb, mint jövedelme, bizonyára gyarapodni fog s feleslegit hasznos beruházásokra, vagy, mint Angliá tévé, az adóteher mérséklésére fordítja.

Bocsánat ezen eltérésért, de talán szükséges volt, hogy érthetővé tegyen a zárszámadásról felállított rendszert.

Ennélfogva a zárszámadás sommázata, címek, fejezetek és tárcák szerint egymás mellett mutatja ki a jövedelmeket és bevételeket, a költségeket és kiadásokat.

Mérleg kétféle készült: az egyik a pénztári mérleg, mely mutatja az állambevételeket és kiadásokat, ellenben a jövedelmi mérleg mutatja az államjövödelmet és költséget, és végre, hogy az egész elszámolás annál világosabb legyen, készült még egy vagyonmérleg, mint az egészen zár- és próbaköve. A vagyonmérleg bizonyítja és kimutatja, hogy az államvagyton ugyanannyival gyarapodott, a mennyi fölösleget mutatott a jövedelmi mér-

hiába keresnénk olyasmit, mi Orenburg erősségét jellemezné, mi azt bizonyítja, hogy az orosz kormány ez oldalról mitől sem tartott. Legújabb időben már nagyon is ritkán fordultak elő a kirgizek rabló kalandozásai, s a pusztákon is több biztonsággal lehetett utazni, úgy, hogy az egyes katonai állomások, melyekre a nagy siberiai úton találunk — eléggé megfelelték a célnak, bár egyes rablások és megtámadások azután is fordultak elő.

A kedvezőbb viszonyokat nem lehet a néperkölcök szelidülésének tulajdonítani, hanem leginkább az idézte elő azokat, hogy egyes gazdagabb törzsfők orosz szolgálathba léptek, s nagyobbára Orenburgba tölték idejüket, ott tényleg fel tanyájkant, azon városban, mely épp úgy, mint Astrachan fő piacza a puszták törzseinek; itt foly a egyszerű cserekereskedés, naponta jönnek mennek a karavánok; így mindenféle népség érintkezik az oroszokkal, megismerkednek, de azért össze nem barátkoznak. Egyfelől a henység és a szükség, az önfenntartási őszűn, hajlamaik, kedvteléseik, néha az éhség is megszelidíti őket s elefedik pillanatra ellenszenvüket; majd az élvágy hajítja a kirgizeket az oroszok felé. Orenburgban és Astrachánban, hol e népségek tömegesen jelennek meg, észlelni lehet az ő képmutatás mesterességüket, mert a keresztényeknél is koldulnak, s e célból betanult keresztény imarészeket mondogatnak; még a Krisztus nevét is felveszik, bár máskor e nevet csak csúfolódva emlegetik egymás közt. E viszonyok közt nem könnyű meghatározni, milyen kapcsolat áll tenn a kirgizek és uraik, az oroszok közt. Még bizonytalanabb támpontot nyújt az, ha vizsgáljuk, hogyan sietnek imoláikba a keresztények mellett a mahomedánok, kikhez tartoznak a kirgizek is, az elsők, hogy Istent és Krisztust, utóbbiak, hogy Allahot és Mahomedet dicsőítsék, — a kirgizek azonban ritkán teszik ezt.

Orenburgban a nagy és pompás Kara-

leg, és végre a vagyonmérleghez van csatolva négyrendbeli vagyonkimutatás, számadási ágazatok szerint elkülönítve: az ingatlan államvagyton, a természetmennyek, anyagok, szerek és eszközök, a követelések és tartozások, és a pénztári maradványok, még pedig részletezve, az 1867- és 1868-iki állapotok szerint, s minden tételnél ki van mutatva a gyarapodás vagy fogyatkozás. Végre az említett sommázaton kívül készítettem még két összehasonlító kimutatást: az egyikben a jövedelmek és költségek, a másikban a bevételek és kiadások helyezettettek párhuzamba a költségvetéssel.

Hogy ezen két kimutatás egymástól eltérő, az természetes, s azokat hasonlítva az államköltőgvétéshez, eltérő, sőt ellenkező különbségek mutatkoznak, ez is természetes. Melyiket kell azonban irányadónak tekinteni? bizonyára nem a bevételekre és kiadásokra vonatkozó, mely nem mutatja ki az államvagyton gyarapodását vagy esökkenését, de azt, mely a jövedelmet és költségeket tünteti ki. (Folytatása következik.)

Magyar országgyűlés.

A képviselőház ülése oct. 18-án.

Elnök jelenti, hogy több képviselő szabadsági időt kér s pedig hosszú időre (zaj, felkiáltások: Nem adjuk meg.)

A szabadsági időt kérők nevei felolvasatván, a nagyobb rész kérésével elutasított.

Több kérvény felolvasása után:

Irányi Dániel azon kérdést intézi a pénzügyminiszterhez, szándékozik-e és milyen intézkedéseket ajánlani a törvényhozásnak a magyarországi pénzügyi, ipar- és kereskedelemnek az osztrák nemzeti banktól függetlenítése végett; — mire

Lónyay Menyhért pénzügyminiszter jelen számunkban közölt beszédét tartá.

Zsedényi Ede: A képviselőháznak azon határozatára hivatkozik, mely az 1869. évi költségvetés megállapítása alkalmával hozott. E határozat szerint az 1870-iki költségvetéssel egyidejűleg a Magyarországot terhelő nyugdíjakkal elő lettek volna terjesztendők; utasította egyszersmind a minisztériumot ez alkalommal a ház, hogy a jövőndő nyugdíjazás iránti normalera nézve törvényjavaslatot készítsen s azt egyidejűleg előterjeszse.

Volt a határozatnak még egy pontja, mely azt kívánja, hogy az 1870. költségvetést terjeszse okvetlenül folyó évi sept. közepéig a ház elé. Elismeri azt, hogy a ház határozata ezen pontjának eleget nem tehetett a minisztérium, miután a közügyei delegatio augusztus 30-án állapította meg a költségvetést.

Miután ezen nyugdíjak mennyisége, mely a mult év végével már 1.400.000 frtra rugott, a közös nyugdíjakat ide nem érve, a fedezet elhatározásánál és tárgyalásánál fontos szerepet játszik, arra kérem a t. miniszter urat, hogy ezen lájstromot a legközelebbi ülésben előterjeszteni sziveskedjék. (Helyeslés.)

Lónyay Menyhért miniszter: Előterjesztésben volt szerencsém kijelenteni, hogy a költségvetésre vonatkozó valamennyi részletes kimutatás és melléklet nyomtatás alatt van, melyeket, a mint elkészülnek, azonnal a ház elé terjesztendők. Meg lehet győződve Zsedényi képv. úr, hogy a

ván-serai mecseljében kevésbé áhitatosaknak láttam a kirgizeket; ha más helyen látók őket így, a szabad gondolkodók közé sorozhatók: vallási nézeteikre is befoly életmódjuk. Az évek csak rövid szakában tartózkodik a kirgiz oly helyen, hol imaház van, vallástaniat is ritkán hall, mert nem lakik állandó falvakban, hanem ide-oda vándorol, a pusztában pedig nincsenek mecsetek. A kirgiz nem is érzi az ilyenek szükségét, megelégedett, más úton keresi szűvét, míg a véletlen a városhoz vezet; de itt sem sokáig szemetezik, visszavágyik a pusztaságba.

Az orosz kormány eddigelő nem bánt a kirgizekkel szigorúan, sok kihágásaikat elnézte, sajátos szokásaikat nem sérté, mondhatni, velők szemben visszatartózkodó vala. Nem egyszer orosz alattvaló sem nyert támogatást a kirgizzel szemben, vagy azt veték szemére, miért elégedik tizletbe ily kevésse megbízható emberekkel; ha marhák, lovak sat. elorzása forgott fenn, a törzsfőkhöz utasíták az illető megkárosított orosz, ki legtöbnyire akkor sem nyerhette vissza tulajdonát, ha érte a mesterséget, hogyan kell e különös bírákat felvilágosítani, megnyerni: az illető rabló már eltűnt a pusztaságba, s az ellopott marhákat csakhamar fel szökták emészteni.

Az orosz köznép nagyon keveset tesz e törzsek ellenszenvének legyőzésére, s a kirgizek ravaszága, rablásai és tolvajlásai nem igen engednek tért az oroszok a felebaráti szerzetet gyakorlására; de másfelől az oroszok is minden alkalmat megragadnak, hogy pogány szomszédaik iránti utálatokat kitüntessék, mit a kirgizek, kedvező alkalmal, hasonlóval viszonyoznak, bárha nem túlbuzgó hveit az izlámok.

A kis kirgizpusztában, a kalmukok szomszédjában, nemez borítékos sátrakból állanak kibitkák (lakásaik), hasonlók ezek a kalmukok és baskirokhoz; mihelyt a telep környéke le van étetve, felszedik sátraikat, s 5—20, sőt több mérföldnyire is

TÁRCZA.

A nagy és kis kirgiz sivatag s népének fölkelése.

Évek óta mind inkább terjeszkedik Oroszország kelet felé, mindig talál úrtgyet arra, hogy más és más népeket öljen boldogító karjai közé. Legújában Turkestan népeinek kell vala a boldogságban részesülni; midőn a lapok arról tudósítottak, hogy régóta szerencsésé tett népségek lázadtak fel, elefedték a huzamos idő óta élvezett jótéteményeket, s hálátlanok módjára kinyilatkoztatták, hogy az orosz kormány gondoskodása és figyelme tühretlen, s ezért elhatározták a szeretet szárnyai alól szabadulni. Ezáltal ama tájék orosz nemzetiségű lakóit azon veszély fenyegette, hogy visszatér ama kor, midőn egyfelől a Kaukaszusból a kis kirgiz sivatagon át Astrachan Orenburgba, másfelől Orenburgból, keleti és déli irányban, a chinai és perzsa határ felé, Chivába, Taskendbe, Kiachtaba — a nagy kirgiz pusztaságon át utazás oly veszedelmessé váland, mint Abissiniában, vagy Afrika más sivatagain.

Aggódalomra méltán adhatott okot azon körülmény, hogy ama veszélyes korszak nem igen rég ért véget s a biztonság legújában is kevésse vala otthonos ama vidékeken; mert az érintett irányban haladó karavánok csak fedezet alatt utazhattak, s ha ez csekély vala, gyakori megtámadásoknak valának kitéve. A határak lakói ma is emlékeznek, mily kegyetlen halált szenvedtek a nem eléggé óvatos utazók; hanem már el kezdtek volt hinni, hogy ez állapotok vége szakadt.

A határerősséget képező Orenburg lakóit, miután a város a két kirgiz pusztaság szélén fekszik, nem egyszer lepték meg éjjel a szabadság-

nyugdíjakra vonatkozó határozat foganatosítására vonatkozó kimutatás is ugyancsak nyomtatás alatt van, sőt ha a ház úgy kívánja, azt írásban a bizottságnak benyújthatom.

Irányi Dániel: Megjegyzem, hogy midőn a ház az indoklásra vonatkozó határozatot hozta, ez alatt nem olyan könyvet (azaz a költségvetés) hanem értett egy rövid kivételt, azaz az elveket meg lehessen érteni, melyekből pénzügyminiszter úr kiindult. Különben a pénzügyminiszter úr mindjárt azon nemzetgazdasági könyveket hozhatná ide, melyekből tanulmányait merítette.

Lónyay Menyhért pénzügyminiszter: Tán nem egészen jól fogtam föl szavaimat a t. képviselő úr; a t. képviselő úr azt kérde, hogy azon előterjesztés, melyet benyújték, indoklásul szolgál-e a költségvetésnek? Feleletem az: hogy igen. Midőn benyújtam a költségvetést, régi gyakorlat szerint is, de különösen úgy, mint az minden más alkotmányos országban történik, t. i. hol a parlament előtt a miniszter megjelenik és elmondja személyesen nézetét a költségvetés felett, elmondottam én is indokolt véleményemet.

Egyébiránt elkérte a t. képviselő urnak figyelmét az, hogy én előadásomban azt is mondtam, hogy mindazon előterjesztések, melyek a mult budgetet fedezetéül előfordulnak, részletes előterjesztésben fognak megjelölni; a részletes előterjesztés — ne méltóztassék megjedni — igen könnyű lesz, tételenként fogja bemutatni az eltéréseket és nagyon könnyen érthető indoklást fog tartalmazni.

Arra méltóztatott végre célozni, hogy az államvagyonról előterjesztett törvényjavaslataimnak indoklására egy könyvet adtam be. Maguk azon törvényjavaslatok igen könnyen érthetőek és korántsem követelhetem azt a t. képviselő úrtól, hogy ezen előterjesztést elővassa, mert gondoskodva van arról, hogy a könyvben felsorolt tárgyak annak végén szépen egybefoglalva legyenek, hogy így rögtön fel lehessen találni azon dolgozatokat, melyekről a t. képviselő úr tudomást akar szerezni. (Helyes!)

Elnök: A felvetett kérdés tehát el van intézve, különben pedig a ház határozatilag kimondja, hogy a bemutatott iratok kinyomatni és szétosztatni fognak.

Andrássy Gyula gróf miniszterelnök: T. ház! Ó Felsőge időkben szentesítvén a svájci szövetséggel 1868. július 15-én kötött postaszereződést, Angolországgal 1868. április 30-án kötött hajózási szerződést, a német vám-egylettel 1868. márczius 9-én kötött kereskedelmi és vám-szerződést, a svájci szövetséggel 1868. július 14-én kötött kereskedelmi szerződést, a tiroli Jungbölz községnak a bajor vám- és köztett adórendszerhez kapcsolása iránt Bajorországgal 1868. május 3-án kötött szerződéseket, van szerencsém a t. háznak benyújtani, azon kéréssel, méltóztassék azoknak kibírdetését elrendelni.

Mihályi Péter jegyző (olvassa a szentesített törvényeket.)

Lónyay Menyhért pénzügyminiszter: Ó Felsőge nek kelet felé folytatandó útja alkalmából legfelsőbb udvartartás költségvetésének rovataihoz 150,000 fitra menő póthitel szükségeltetik, mely iránt a miniszterium ezenel törvényjavaslatot terjeszt elő. (Átadja a törvényjavaslatot.)

Elnök: Az állandó igazoló bizottság két taggal foglalkozott még, jelesen a harmadik osztályban Fulöp Lipót, a 9-dik osztályban Antalffy

tovább költöznek. A nagy kirgizpusztán gyakran földgünyhőkkel pótolják a sátrakat, ezeket azután nem rontják le, midőn a tovább húzódnak — jobb legelőt és vizet keresnek.

Alig hihető, hogy a kirgizek a günyhőkben daczolnak a tél fúvatagaival, s kiállják a 45° hideget; pedig a günyhő közepén égő tűz, helyettesíti a kemenczét és tüzhelyet; a hó által hagyott nyílásokon tolul ki a gőz, a hó mintegy védeleplel képez a günyhő felett s az egyetlen bejárat csaknem befalazza.

A günyhő földjén hál a kirgiz télen, nyáron, vadbőröket terít le, s azokkal takarózik, sőt ilyenekből készíti ültözetét is. Mindezek nem szoktatják le a nomád-életre, bár ez a tél hosszúsága s a számtalan nélkülözéseknél fogva kevésbé csábító.

A kirgiz egész vagyona nyájain és coardáin kívül, könnyen elszállítható holmikkal áll; ezért iltönye in s a mindig derekára csatolt kézen kívül, melyet alvásközben sem tesz le, s mely bürhüvelybe nyugszik, csak egy öreg puskája van, s ezt a nyeregkapához erősíti meg. Bár hová megy, ottban van. Allah mindenütt közel van hozzá, s bár mekkora is a pusztá, ez az ő otthonja, melyet száz meg száz mértföldre annyira ismer, hogy minden segédeszköz és iránytű nélkül is biztosan fel találja havak, talán évek előtt odahagyott günyhőjét, ha például hirtelen akarja elővenni azt, mit oda eldugott, vagy ott hagyott hátra.

Isméri a pusztá minden zegezugát, minden egyes ösvényét, a helyet, hol barátjával vigadott, hol boldog pásztor órákat töltött. De mind a kis, mind a nagy pusztában teljesen ismeretlen mesterség a földművelés, soha sem láttak ott ekét. A kirgiz a mily szívósan kiállja a farsztó ide-oda vonulást szél, fagy és forráságban, ép oly kevés alkalmas kitartó dologra, s általában munkásnak;

Károly lemondásai által. Ezen két hely betöltendő lenne, az illető osztályok felszólítandók lesznek, hogy e czélra új intézkedést tegyenek. A tegnapi előtti határozat szerint a központi bizottságban a bíróságok és a bírósági hivatalnokok áthelyezése és nyugdíjazása körüli eljárást szabályozó törvényjavaslat tárgyalandó, mely már az osztálytárgyalásokat meghaladta. A büntető törvényre és gyakorlatra vonatkozó némely intézkedésekről szóló törvényjavaslat kapcsolatban Irányi Dániel képviselő úr törvényjavaslatával, az osztályokban még nem tárgyalott. Eddig csak 4 osztály adta be hozzá-ám jelentését, és még az 1., 4., 6., 7., 9. osztályok jelentését bátra vannak. Miután azonban 7 osztály már beadta jelentését, nem létezik nagy akadály a dolog tárgyalására nézve.

Ha tehát a t. ház beleegyezik, ms. d. n. 4 órákor a bírák és bírósági hivatalnokok áthelyezéséről és nyugdíjazásáról szóló törvényjavaslat vétetnék tárgyalás alá. Az osztályok pedig holnap reggel 10 órákor gyűlhetnének össze és folytatnák munkálataikat, először a testi büntetés iránti törvényre nézve és aztán folytatolag a többire is. (Helyeslés.)

Ülés vége 12 órákor.

Napi hírek.

— Király ő Felsőge f. hó 19-én Gődöllőre érkezett.

— József főherczeg honvédfőparancsnokot, f. hó 20-ra várják Veszprémbe, a honvédtanóosztály megvizsgálására.

— A jövedelmi adót illetőleg f. hó 26-án kezdődik meg a tárgyalás a városház közgyűlési termében. A városrészek következő rendben vétetnék tárgyalás alá: Óvartécz oct. 26—30, bel-monostor nov. 4—6, bel-szén 8—11, bel-közép 12—16, bel-magyar 17—20, kül-magyar 22—24, kül-közép 25—27, kül-szén 29—30, kül-monostor dec. 1—3, kétvízközi 4—7, hidelve 9—11 és Fellek 13 án.

— Postahivatal állítatik fel nov. 1-én Háromszék Uzon nevű helységében.

— A „Magyar Polgár“ szerkesztését, új-éven kezdve, mint hírlík, dr. Ratiu János veszi át — írja a „Szék. Köz.“ 83. száma.

— Sűrű villámlás és dörgéstől kísért zápor hullott október 21-én este városunkra. Mint a Királybágon innen, s kivált vidéktünkön ily késő őszezel ritkaságot feljegyeztük.

— A „Nemzeti szállodá“-ban D. I.-nak pénze veszett el, irta volt a „M. P.“ s e híre rá következő számában oda igazítja, hogy D. I. „fil-entése“-nek ült fel, az egészből egy szó sem lévén igaz. Persze, hogy jobb lett volna fel nem tölteni bolmi fillentésnek, a szállodát virágzásba hozott vállalkozó rovására.

— A „Magyar Polgár“ furcaságok rovatának „vendégirója“ (ismertünk maszkurol) a „magasabb physicából“ III classist ad a „Kol. Köz.“-nek, mivel a „Pesti Napló“ kornenburgi híreét átvette. Ugy látszik, ez a nagy tekintélyű tudós censor is a rendes furcsalkodó betegségét kapta el, különben tudhatná, hogy a „Napi hírek“ rovatában a különös hírek is szerepelnek. Lássá edes „vendégiró“ furcsalkodó, mi ezért a journalistikai nagy tudományért nem adnak önnek tertiát, bár ennyit a törpebb physicából is meg lehetett volna tanulnia.

— Ó Felsőge f. évi okt. 14-ről kelt leg-

lovaik a pusztai füvel élve, kevésbé állanak hátrább gyorsaságban és kitartásban mint az araboké, de ha istállóba teszik a kirgiz lovat, bár hogy gondozzák és abrakolják, elveszti jó tulajdonait, s dolgoztatásra sem alkalmas.

A kirgiz legfőbb tevé hajosárnak áll be, más szolgálatban nem igen találja őt; kivételt csak törzs-főik képeznek, kiknek cselédsége törzsük embereiből állítatik ki, úgy személyes szolgálatra, mint fejedelmek nagyszámu némesinek és nyájainak őrzésére, a mire épen születve vannak.

Két hivatalra tökéletesítik magukat a kirgizek, a minthogy egyikre sem kell valami nagy szellemi fogékonyság. Üni a tevé, a puszták a hajójának hátán, s az állat lassu lépteivel ringatni magát vagy a pusztán heverészni a messze eszéledt nyájak mellett, szunyadni és szörpölni a lótejet, vagy ebből erjesztett italt; ilyenek a kirgiz legkellemesebb órái, e foglalkozás életük legkedvesebb feladata, kötelme, magasabb elhivatásról mit sem tudnak.

A legújabbkori zavarok, melyek a kirgizek s velők szövetségét kalmukok és a doni koczák közt törtek ki, aggodalmat okozhatnak Orenburg s az Ural-menti határok lakóinak, bármily kevés politikai jelentőséggel bírjanak is azok.

Azt, hogy a felkelők nyílt harcot kezdjenek, gondolni sem lehet; de annál szorgalmasabban üzendik mesterségüket: eljárnak rabolni, meglöpi a helységeket s kifosztják, mielőtt segítség érkezhett volna valahonnan; hirtelen el fognak tűnni úgy a mint jöttek, mire fegyveres erő érkezik ellenük, fűrge lovaikon már messze járnak, hogy másutt ismételjék azt, mit ilt követtek el, ha csak nem sikerülend, a mit némelyek remélenek is — a felkelést csirájában elfojtani.

felsőbb elhatározásával az 1869—70-ki tanév kezdetével betöltendő ludovicumi gróf Buttler-féle és erdélyi államalapítványi helyeket: Vogler Alajos Heysler Engelbert, Hollósy József, Kolozsvári Dezső, Nagy Gyula, Heyduk Jenő, Rozgonyi Béla, Gall Béla, Szávics Imre, Mihalka Zsigmond, Richter György, Tormágy Örs, Ferdinándy Béla, Magyar Gyula, Szontagh Béla, Csicsery Géza, Kutka Géza, Klesztinszky Kálmán, Csuka Béla, Győrffy András, Nagy Béla és Almásy Ivánnak legkegyelmesebben adományozta.

— Az e városban alakult fogyasztó-egylet alapszabályai fensőbb helyen csekély módosításokkal végleg elfogadtván, e szerint: a) az egylet életbeléptetése, s e végre b) a főnök és helyettese s az igazgató kilenc választmányi tag megválasztása végett is, az alakítók s utólag azokhoz csatlakozók nyilvános közgyűlése jövő vasárnap e hó 24-kén d. n. 3 órákor a városház községi termében fog megtartani, és ez alapszabályszerűleg ezennel közhírre is tétetik. Kolozs-vártt, oct. 22-kén, 1869. Szentkirályi Zsigmond, az egylet el. elnöke.

— A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara közlekedébről tartott gyűlésében feliratot határozott a miniszteriumhoz, 1) hogy Zilah, Szilágy-Somlyó és Tannád is minél előbb bevonassék a táviradálózatba; 2) hogy a törvényszékek rendezése és szervezése ne tétessék függővé a politikai felosztás megállítástól oly helyeken, a hol azt mosi is megejthetni; 3) hogy a keleti vasút gépgyára Kolozs-vártt állíttassék fel.

— A kolozsvári „hitelbank és zálogkölc-söntársulat“ második kibocsátásán ezer darab részvénye nem csak mind elkelt, sőt a pár százzal történt több előjegyzés kölesönös egyezkedés útján lön leszállítva.

— A pesti őszi lóversenyek első része mult vasárnap tartott meg. A vadászversenyben nyertes lett Festetich Pál gr. Blackboyja; a Kladrubi 3000 ftos díjat Wenckheim-Czindrey Béla b. First Lordja; az 1500 ftos pesti díjat Wenckheim Rudolf gr. Chiefje; az 1000 ftos egyleti díjat pedig Taxis Egon hg. Veilchene nyerte el; végre a 2000 ftos ivadékversenyben Nádasdy Ferencz gr. Love to Pan ja lett győztes.

Nemzeti színház.

Október 20-án: Az operette előadások sora, két rég ismert kedves darab: „Férj a z ajtó előtt“ és „Szép Galathéa“-val nyílt meg. Nemcsak hogy mindkettő kiélegette a közönséget, hanem egyszersmind a legjobb reményre jogosította fel az operettek kedvelőit, hogy az idényi saison e tekintetben is tökéletes gyümölcsöket hozand. Szilágyiné (Róza) szerepében, minden tekintetben otthon érezte magát; szokott fesztelensége és kedvessége által tűnt fel ma is, mint rendszeren. Különben az első részben, Darai Károli-nával (Zsuzsanna) énekel kettős, valamint azután nem sokkal következő harmas dallamban dícséretesen állta meg helyét. Ducroquet (Szilágyi) néhány hamisan tenorosított bariton hangját játékaért elnéztük, azonban jövőre mégis inkább szeretnők azon a helyen Bogyót látni. Bogyót, ki a „Galathéa“-ban, mint Pygmalion lépett fel. Hangja nagyon kellemes, meglehetősen terjedelmt, csak a megfelelő oszólás hiányzik még, mindamellett megelégedve hallgattuk végig azon szerepben, melyet eddig mindig drámai színész töltött be, természetesen, hogy jól soha. Különben Bogyó játéka, mozdulatai, előadása még sok kívánni valót hagy fenn. E tekintetben főként azt ajánljuk, hogy mozdulataira fordítsanak több gondot. A „Galathéa“-ról szölv, Gerecsnéről kell vala először megemlékeznünk, ki, mint Galathéa, egyetlen a maga nemében; szépen énekel magánadalmi meghatották a közönséget, mely zajosan nyílvánítá tetszését; ép úgy a kedves Ganymed (Darai K) irányában is, ki e szerepben már a tavaly is többször meg lön tapasztolva. Szilágyi Midást remekül személyesítette.

Október 21-kén: „Nőuralom.“ Sziglgetinek e pályadíjt nyert vigjátéka ma sem bir nagyobb varázserővel, mint évekkal előbb, nem töltötte meg a színházat. Ilon szerepe Sz. Mátrai Laura kezében volt, ki szerepét művészi lelkével nemcsak teljesen felfogta, hanem olyanná is alakította, milyennek ép lenni kell a zsarnok, szeszélyes és mégis szerelemföltő asszonynak. Daczára annak, hogy a vigjáték, cselekvények tekintetében meglehetősen meddő, ő folyvást lekötve tartá a közönség figyelmét, még a gyakori monologok alatt sem képezett kivételt; a közönség, úgy szölv, minden jelenésében megtapsolta. Kassainé az özvegy, rövid szerepében, mely különben sem tartozott szerepköréhez, inkább sajátosság tolettejével tűnt fel. Prielle a nyugalmas házigazda szerepét elég sikerrel oldotta meg; Dancz Nináné (Róza) szintén voltak sikerült jelenetei. Kondori szerepével ujonan jött drámai színészünk Korádi mérközött meg. Még nem szólhatunk róla általánosán, annyi azonban bizonyos, hogy iltes szerepekre nem alkalmas. Szerepét helytelenül fogta fel, mindenütt túlozott, de különösen a második felvonásban, midőn Ilonnak szépegett, neveltséges helyett emelygössé vált. Ajánljuk, hogy óvakodjék az olyas mozdulatoktól, melyek hasonlítanak a színpadi feszengéshez s törekedjen helyesebb plastikára.

F. R.

KÜLFÖLD.

Párisban néhány nap óta minisztercristro vonatkozó hírek szárnyalnak, melyekre leginkább a „Journal Officiel“ utóbbi jegyzéke adott alkalmat.

„A minisztertanács ma, 15-én Compiègnében a császár előktele alatt egybeült. Ülés után több miniszter Párisba ment, s holnap visszatérnek Compiègnébe, hol ismét minisztertanács fog tartatni.“

„A „Presse“ szerint Rouher és Ollivier egy új kabinet alakításával bizattak meg s a miniszterek már beadák volra lemondásukat; szóval miniszterválság áll fenn, csak hogy az alig fog oly hamar acut jelleget öltetni, sőt valószínű, miszerint a kamarák megnyitásaakor még a jelenlegi miniszterium lesz a kormányon.“

Ha a párisi radical-lapoknak hitelt adhatni, a kormány nagyszerű előkészületeket tesz october 26-ra. A „Reveil“ szerint, a párisi helyörség szabadságon levő tisztfel utasítottak, hogy legkésőbb october 25-éig ilt ezredeikhez visszatérjenek; a párisi laktanyák s a város körülvevő erdők, valamint — s ez különösen feltűnt — a Luxemburgi palota őrállomása 8 napra kétszeresülttel láttattak el. A „Reform“ írja, hogy Canrobert tábornagy a Prince-Eugéne laktanya nagy udvarában összegyűjtött csapatokhoz beszedett tartott, melyben kijelenté, hogy a császár veszély esetére számít hűségükre. Szónoklata állítólag, csekély hatást idézett elő, mert a tábornagy feledé a csapatoknak megmondani, mely ellenség ellen szándékozik őket vezetni.

E komoly helyzettel szemben a kamarai bal oldal Simon Gyulánál conferentiára gyűlt egybe, melyről a következőket jelentik: „Elhatározott, hogy ne csak a kormány interpelláltassék az iránt, mért nem hivta egybe a kamarát a törvényes határidőre, hanem egyidőleg a ministerium vád alá helyezése is indítványoztassék.“

Páris, oct. 19. Az államtanács már tanácskozás alá vette a következő törvényjavaslatokat: a követi megbízással összeegyeztethő hivatalok megállapítására, — a kerületekben a főtanácsok iródnak választására, — a párisi külvárosi községek helyhatósági tanácsainak választására, — a lyoni helyhatósági tanács választására, — végül a gyarmatok tanácsainak választására vonatkozó senatus consultum tárgyában.

Valencia meghódolt a kormánynak; ennek daczára 100,000-re teszi a „N. A. Z.“ azok számát, kik a kormány ellen fegyverben állnak.

Legújabb.

Risano, oct. 20. A Cattaro-kerületi fölkelők ma reggel ágyulövésekkel ütettek el a Risano feletti magaslatokról, melyek — csekély ellenállás után elfoglaltattak. Az Albrecht gyalogezred, egy zászlóalj vadász és több ütég ágyu táboroznak a Knezlac mellett levő magaslaton, s holnap Dragali felé vonulandnak.

Madrid, oct. 20. A cortes ülésének újramegkezdése alkalmával kívánatosnak tartja Prim, hogy a király rövid időn, s a mennyire csak lehetséges, egybulag választassék meg. — Nem való azon hir, hogy Valenciában a fölkelés újra elkezdődött volna.

Páris, oct. 20. A „Reform“ egy a saját képviselőkhöz intézendő adrese javaslatát közli, melyben azok fölhevátanak, adják be lemondásukat.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

A közönség köréből. *)

Válasz

a „Kolozsvári Közöny“ 1869. 122-dik számában megjelent „Egy ó-tordai református“-nak.

Hogy 1859-ben megválasztásom miképp történt, nem tudom; mert a választás alkalmával nem voltam Tordán, s nem is leveleztem senkivel. Annyi bizonyos, hogy vesztegetést nem gyakoroltam: nem, egyebet mellőzve, azért is, mert tanár N. F. és E. E. urak nem azok sorába tartoznak, kiket meg lehetne vesztegetni; továbbá nem utoljára azért is, mert puliszkán és káposztaleven kívül egyebem alig volt. Annyi egyébiránt tagadhatlan, hogy tizen kívül száznál több választó mind reám szavazott. A választás bizalmát becstletes magamtartása által törekedtem megérdemelni. Nehéz feladat helyes uton mindennek bizalmát megnyerni, s ha az „Egy ó-tordai református“-nak s talán társainak is nem tetszem, könnyen megtörténhetik, hogy abban rejlik főoka, „mert a törpe a magasabbat szüntelen faragja, hogy hozzá hasonló alacsony legyen, s ha egyenlők lettek, mindjárt kész a barátság kötök.“ Azonban az ilt rokon-szenvezést kerülöm mindig, mig élek. Éppen ezért beszédeimben mint tettemben — bár változtatott alakban — „egy elv vonult mindig keresztül: ez, légy jó, vagy a mi ezzel egyenlő, légy igazán boldog.“ Nem tetszenek beszédeim az „Egy református“-nak. Megengedem; de talán nem tévedek, ha írom, hogy beszédeim alkalmait azért rosszak előtte s talán társai előtt is, mert ő s pajtásai az erényt szabják sajátosságaikhoz, én pedig sajátosságaikhoz szabom magam.

*) Az e rovatban megjelenő cikkekért csak a sajtóhatósággal szemben vállal felelősséget a szerk.

gaimat szabom az erényhez. Ez pedig oly lényegesen különböző két eredménytől dolog, mint a sárga ugorka és szín-arany. Szerintem legjobb pap, a ki legjobban gondolkodik és tesz; egyéni, családi, egyházi s emberiségi tekintetben. Mit tehetek róla! ha van „Egy ó-tordai református“, ki az ember és pap érdemét esinos külsőben és ruhában, nem a lélek szépségében, az enyém és tied nem igen szoros tisztelgetésben s az édes vétek tavabani kéjelmében keresi, s panaszkodik, ha nincs olyan papja, a ki ezeket vele gyakorolja. Hiszem, hogy az ilyen ember s még a vele rokon véleményűek is a templomot, az erkölcsiség házát nem járják; annyi azonban bizonyos, hogy a templom most sem üres, s régen sem volt tele.

A mi az egyház gazdasági állapotját illeti, 1869. mart. 28-tól fogva nem hiányzik egy kraj-czár is az egyház jövedelméből. Az igaz, hogy a martius előtti időkből vagy 4 ezer forintig és sok egyebekben megkárosított az egyház, s hogy az „Egy ó-tordai református“ ezen jó papi időkért kesereg, ez eredhet egyéni sajátságából; de ezért bajosan hiszem, hogy az egyházi közönség tovább is koppasztassa magát, mint történt ez az „Egy ó-tordai református“ jó papja alatt. Iskolai tekintetben nálunk is van baj, mint van az egész országban, ezek nem most teremték, nagyjából régen mind megvoltak, a mikor csendesen hallgatott az „Egy ó-tordai református“; annyi azonban szent igaz, hogy folyó évi martius 28-tól fogva az egy-

ház képvisellete mindent megtett, „hogy ne csak az iskolának, hanem főleg az életnek tanuljanak a gyermekek.“ Nagy elv ez: életre az egész tanuláshoz! Persze föl van fordulva minden, s így iskolánk is az „Egy ó-tordai református“ előtt. Megbocsát, de én a tiszta tények után azt hiszem, hogy az „Egy ó-tordai református“ szellemi képessége van felfordulva, s ezért lát mindent felfordultnak. A ki az emberiségnek bármi kis mértékben jót tesz, figyelmet és tisztelgetést érdemel; de a ki a meglévő jót is fel akarja fordítani, az minden egyéb lehet, csak jó ember nem.

Torda, oct. 18. 1869.

Dózsa József,
ó-tordai ref. segéd pap.

Gabona ár Kolozsvárt octob. 21-n 1869.

(Aló a. mérő, középár.)
Tisztabúza 3 frt 60 kr. Elegybúza 2 frt 40 kr.
Roza 1 frt 86 kr. Árpa 1 frt 40 kr. Zab 1 frt 10 kr.
Török búza 1 frt 80 kr. Pityóka — frt 73 kr.
Marhabús font. város 18, külvárosban 18 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Oktob. 19-én: 5% Metaliques 100 frt 59.50.
5% Nemzeti kölcsön 100 frt 69.—. Kamat 59.50.
1860. Kölcson 94.30. Bankrészevény 708. Hitelintézet részvény 267 frt 244.50. London 10 ft st. 125 frt 20¹/₂ kr 123.—. Ezüst 120.35. Cs. királyi arany 5.85¹/₁₀.
Földterhentesítési kötvények: Magyar 79.—. Temesi 77.50. Erdélyi 75.50. Horv.-Slavon 81.—.

Ugyancsak
Stein Jánosnál
kapható:

Egy falat kenyér története. Levelek az ember életéről. Mindkét nem-beli növendékek számára Mátyás J. nyomán dolgozta Szász Domokos. Ára füzve 1 frt.

Szerelmi pikantériák a franczia udvari életből. Oettinger után közli Balázs Frigyes. Ára 1 frt 20 kr.

Történelmi gyöngyök. Gyűjté s betűrendes sorba raká Kiss Mihály, unitárius esperes és árkosi pap. Ára kemény kötésben 1 ft 60 kr.

Mühlbach Luiza. Tartaroff herczegnő vagy a Czárnö leánya. Történelmi regény két kötetben. Fordította B. Ára 2 forint.

Dózsa Dániel. Az északi fény Regény három kötetben. Ára 3 frt.

Az 1735-iki zendülés története. Történelmi korrajz a XVIII. századból. Irta K. Papp Miklós. Ára 1 frt 20 kr. Postán küldve 1 frt 30 kr.

Növendékek lapja 1865 april-december. Szépirodalmi és ismeretterjesztő közlöny, ifjúság számára. Szerkesztette Réthi Lajos. Füzve 3 frt. Csinos kemény kötésben 4 frt.

Bár a kertem nagyobb volna: Néhány szó a tagosításról. Az erdélyi gazdasági egyesület kívánságára kisbirtokosok számára írta b. Bánffy János. Kiadta az erdélyi gazdasági egyesület. Második bővített kiadás. Ára 16 kr.

Vass József. Emléklapok Kolozsvár előkorából 40 kr. Nagy 8-ad rét XII. 335 lap, szép velin papíron, ára 4 forint s. é.

Aly bey. Kelet tüdővilága, vagy Szaif Züliázán szultán. Arab rege. Fordította Orbán Balázs. Két rész egy kötetben kötve 2 frt. Díszkiadás, 4 könyvmatu képpel. 3 frt.

Vadrózsák, Székely Népköltési Gyűjtemény. Szerkeszti Kriza János I-ső kötet 2 frt 50 kr.

Utazás keleten. Irta b. Orbán Balázs. 6 kötet. Egy kötet ára 1 frt.

Kassay Adolf. Virágfüzér és társas mulatságok, kérdések és számszerinti feleletekben. III-dik bővített kiadás. Szép színezett borítékban. Ára 40 kr.

(531) (3-6)
CZETZ JÁNOS és TÁRSA
(Kolozsvárt, középutca Folly-ház.)
Ajánlják gazdagválasztékú női- és férfi divat **BAZÁRJUKAT**,
melyben a legújabb érkeztek **divatos téli női- felöltők, nagykendők, selyem- Rips, szőr és Sottis-ruhakelmék, női- és férfi- öltönyöknek gyapju szövetek, elegáns franczia kalapok, finum kesztyűk és topánok. Kiházasításhoz szükséges vásznak, asztalneműk, paplanok, matrácok, szőnyegek és butorok.**
Butoraktárunkban folytonosan kaphatók: különböző egyes **butor-darabok, garnitúrok, arany- vagy diófakeretű fali és álló tükrök.**
Ajánljuk nagyválasztású butorkelméinket, melyekkel kívánatra egész új- vagy használt butorokat is **jutányosan és gyorsan behuzatunk.**
Vidéki megrendelések pontosan igazítottatnak.

VICTORIA
biztosító-társaság Kolozsvárt.
Biztosítéki alap: Forgalom:
Alaptőke 1.500,000 frt — kr. Berétel 1868-ban: 1.041,596 f. 87
Tartaléktőke 25,449 „ 80 „ Osszes kárfizetés . . . 468,139 f. —
Díjtartalék 520,748 „ 24 „
Összesen: 2.046,198 „ 04 „

Tüzkárak ellen biztosítást nyújt, minden az épületekben elhelyezett ingóságokra gyumint:

a) **lakházakban:** butorokra, tükrök, képek, órák, szőnyegek, üveg- és porcellán neműk, függönyök, férfi- és női-ruhák, ág, asztal- és fémneműk, könyvek, konyha eszközök stb. stb. szóval minden nével nevezendő, egy háztartáshoz szükséges kellékeket.

b) **gazdasági épületekben:** szekerek, ekék, szának, egyéb gazdasági eszközök és gépekre, úgy marhák, lovak, juhok, sertésekre stb.

c) **kereskedésekben:** a kereskedés minden ágához tartozó cikkek; és

d) **műhelyekben:** készletek, feldolgozandó anyagok, készmunkák, szerszámok stb. (514)

fennbbi cikkekre nézve a biztosítási díjak az illető épület fedél díjához arányosan tetemesen leszállítottak, úgy hogy mindenki csekély áldozattal minden ingóságait biztosíthatja s különben is a felvétel minden tekintetben könnyítve van.

Ingóságok biztosítás alá fogadtatnak más társaságnál biztosított, vagy éppen nem biztosított épületekben is.

A díjazási arány, úgy egyéb szükségesek iránt felvilágosításul szolgálnak, a vidéki ügynösök és helyben Kolozsvárt

a „VICTORIA“ biztosító társaság vezérigynöksége nagy piac gr. Kemény Sámuel-ház. (3-*)

(421) Kolozsvárt a
nagy Bazárban
mindenféle függő és álló
hév- és légmérők
a legjobb gyárakból
és jutányos árban
Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentesen.
CSAPÓ SÁNDOR.

(420) (17-*)
Valódi rumburgi szövetek,
(TISZTA LENVÁSZON)
jótállás mellett
3/8 széles, egy vég 53 bécsi rőf, 21 ftről 52 ftrig.
3/4 „ „ „ „ 49 ftről 65 ftrig.
3/4 „ „ 28 rőfös lepedőknek „ 54 ftr.
rőf száma 1 frt. 50 kr. s ezen kívül figyelmeztet jól ellátott
Callicot raktárára szoknyáknak és lepedőknek, 12/16, 10/16, 9/16, 8/16, 7/16, 6/16, 5/16, 4/16
széles; továbbá
Chiffon raktárára, egy bécsi rőfnél szélesebb finom szoknyáknak pereail helyett különösen ajánlható; rőf száma 30 ktról 45 krig o. é.
Gazdagon ellátott raktár **kallatlan** (fehérítetlen)
amerikai gyapott szövetekből (gyapottvászon),
minden szélességben, 100—105 és 60—67 rőfös végekben; **ugyanazok**
fehérítve 20 rőfös végekben a legjutányosb gyáriáron stb.
TEUTSCH J. B. Segesvárt.
Vidéki megrendelések postai utánvét mellett szokott pontossággal telyesítettnek.

(335) (7-*)
Dús választékú
nagy varrógép-raktár
Boer Sándornál
Kolozsvárt bel-magyarutca 318 szám alatt.
Hol szilárd jótállás, ingyentanítás, s bármi baj esetére **azonnali segítségnyújtás**, valamint illő feltétellel **könynyített fiastési módzat** mellett, kővetkező leszállított árak számítottatnak:
1. **Családi használatra ajánlandó nagy gépek:**
Láncszemmel tűzzelők: **Willcox és Gibbs** 45 ftről kezdődőleg. Kettős lánczólással tűzzelők: **Grover és Baker** szerkezetű 110 ftr. **Grover és Baker** Nr. 24. 135 ftr. — Kétféle tűzzelők: **Wheeler és Wilson** szerkezetű: 75, 80, 100 ftr. **Wheeler és Wilson** Nr. 2. 120 ftr. Vetélővel, kétféle tűzzelők: **Taylor** 80, 85 ftr. **Natalis** vagy **Lincoln** 85, 100, 120 ftr.
Singer lit. A. csak 100 ftr., diszültést készítő szerkezet hozzá 12 ftr.
2. **Szabó és hasonló üzleti célra és börmunkára alkalmas vetélővel, kétféle tűzzelő gépek:**
Natalis 100, 120 ftr. **Grover és Baker** 19, 120, 125 ftr. Nr. 7. 140 ftr.; legújabb: **Thomas Cylinder** gépe Nr. 1. 150 ftr, Nr. 2. 160 ftr, ez utóbbi két irányban varr. **Grover és Baker**. Nr. 24, kettős lánczólással tűzzelő 135 ftr.
3. **Czipészek számára és legnehezebb börmunkára készített vetélővel, kétféle tűzzelő gépek, melyek az új gyöngyöltést is varják.**
Grover és Baker. Nr. 19. 120, 125 ftr. **Howe lit. B.** 140 ftr, lit. C. legnagyobb és legerősebb 150 ftr. **Imperial** 155 ftr; e fajták között legújabb: **Thomas Cylinder** Nr. 2., kétféle irányban varr. **Jones et C. Cylinder** Nr. 3. 200 ftr, ez utóbbi minden irányban varr, úgy, hogy ezzel használt czipőbe is új rugonyt varrhatni, emellett egyetlen gép, melyet cifra kivarásokra legkönnyebben használhatni.
4. **Családi használatra alkalmas kézi gépek:**
Láncszemmel tűzzelők: 20, 25 ftr; legjobbak: **Willcox- és Gibbs** féle, 30,35 ftr. Kétféle tűzzelők: 50 ftr, legjobb 60 ftr, **Taylor** nagy, 65 ftr.
5) **Gomblyuk- és kétféle tűzzelők:**
Mindem nemű munkára alkalmas új találmányu varrógépek.
Található ott továbbá varrógépi tü, olaj, **hatrétű czérna** és **se-lyem**, utóbbi maringban is; e mellett minden **gépi varrás és gouvrirozás** elkészítése elvállaltatik.
Most érkeztek: **2 és 3 kerekű Velocipédek** és **vajverő gépek** nagyobb gazdaságok számára.
Tudakoló levelek posta fordultával, rajz és árjegyzék melléklésével megfelleltetnek. **Gépeknél fuvar és költség a vevőt nem terheli.**

Stein János könyvkereskedésében kapható:

! Új törvényes munkák !

1865/8-ki TÖRVÉNY-CZIKKEK

8-ad kiadás kötve . . . . . 3 frt — kr.

Zsebkiadás vászon kötésben 2 frt. 2 frt 80 kr.

„ „ „ „ füzve 2 „ „ 30 „

Az 1869-ki Törvénycikkek „ „ „ 30 „

Az új polgári perrendtartás.

Bevezetési rendeletekkel, és az ügyrenddel kiegészített zsebkiadás. Ára 80 kr.

Polgári törvénykezési eljárás.

Az átmeneti intézkedések tárgyában kiadott, és a birói ügyvitel tárgyában életbe léptetett igazságügy ministeri rendelet nyomán szerkesztették: **Madarassy László és Gáspár Lajos.**

Ára 1 frt 50 kr.

Községi kalauz,

vezérkönyv magyar- és erdélyhoni községi birák, előjárók és jegyzők használatára, felvilágosító és útba igazító jegyzetekkel s gyakorlati irománypéldákkal ellátva. Irta **TÓTH LAJOS**, a legújabb törvények és rendeletek nyomán. Ára 4 frt.

A szolgabirák és esküdtek kézi-könyve,

utmutató minden a szolgabirák és esküdtek által eszközöndő törvénykezési s közigazgatási eljárásokban, iromány-példákkal a legújabb törvények, s az új polgári perrendtartás alapján, átdolgozta **KASSAY ADOLF.**

Ára 2 frt 40 kr.

Magyar polgári törvénykezési Rendtartás.

Összehasonlító és felvilágosító jegyzetekkel kísérte **ÖKRÖS BALINT.**

Ára 3 frt.

SZENICZEY GUSZTÁV

az új polgári törvénykezési eljárást, és az erre vonatkozó

Iromány példányok

gyűjteményét magában foglaló **segéd kézi-könyv.**

I. rész: Sommás eljárás

2-dik bővített kiadása 1 frt 30 kr.

II. rész: Rendes eljárás.

Második bővített kiadása 2 frt 20 kr.

ALKALOM! AZ OSZTRÁK KORONAHÉRCZEGHEZ
Bécs. István-tér 7 sz.
Az egész múltévi idény raktára a vételáron alól **VÉSKÉPEIN** el fog adani, (12-*)
u. m. 23/10
Percallók, setét és világos szímetek, rőf 30 ktron.
Mohar glaces, legjobb minőségű, rőf 40—50 ktron.
Legnömobb skót poplin, rőf 50—60 ktron.
Sullan-raye, ezeltől 1 frt 60 kr. most „ „ „ 60 ktron.
Sina poplin, minden szízenben, 60 ktron kezdve.
Selyem-kelmék. Egy fekete selyem nobless ruba, kezességgel törés ellen 18 ftr.
Setét, minden szíre eszikolt tatta, rőf 1 frt 50 kr.
Grosgrain minden szízenben rőf 1 frt 50 kr.
DIAMANT és MÜLLER.
Mustrák kívánatra a legújabbabb kézzel készítették.